

Omzendbrief van 30 januari 2006 betreffende de inschrijving van vreemdelingen die in België verblijven en die geen onderdanen zijn van een Lidstaat van de Europese Unie als kiezers voor de gewone vernieuwing van de gemeenteraden (Belgisch Staatsblad van 3 februari 2006 - 2° editie).

Aan de Dames en Heren Burgemeesters en Schepenen,
Ter informatie:

Aan Mevrouw en de Heren Provinciegouverneurs;

Aan Mevrouw de Gouverneur van het administratief arrondissement van Brussel –
Hoofdstad ;

Aan de Dames en Heren Arrondissementscommissarissen,

Geachte Dames, geachte Heren,

Artikel 8, vierde lid, van de Grondwet, ingevoegd door de wijziging van de Grondwet van 11 december 1998, bepaalt dat het stemrecht bij de gemeenteraadsverkiezingen bij wet kan uitgebreid worden tot personen die in België verblijven maar geen onderdanen zijn van een Lidstaat van de Europese Unie, onder de voorwaarden en volgens de modaliteiten die door de genoemde wet bepaald zijn.

De wet van 19 maart 2004 tot toekenning van het actief kiesrecht bij de gemeenteraadsverkiezingen aan vreemdelingen (Belgisch Staatsblad van 23 april 2004), die in de gemeentekieswet een nieuw artikel 1ter invoegt, stelt deze voorwaarden en modaliteiten vast. Artikel 1ter werd gewijzigd door de wet van 23 december 2005 houdende diverse bepalingen (Belgisch Staatsblad van 30 december 2005, 2de editie).

Deze omzendbrief strekt ertoe de basisprincipes die aangehaald worden door artikel 1ter van de gemeentekieswet te herhalen, en aan de gemeenten alle nodige aanwijzingen te geven over de procedure die gevolgd moet worden om de aanvragen te behandelen die de vreemdelingen die op hun grondgebied verblijven en die geen onderdanen zijn van een Lidstaat van de Europese Unie, tot hen richten om erkend te worden als kiezer voor de gewone vernieuwing van de gemeenteraden.

Ik verwijs u in dat verband naar de volgende teksten:

- Koninklijk besluit van 13 januari 2006 tot vaststelling van het model van de aanvraag die de niet-Belgische burgers buiten de Europese Unie, die hun hoofdverblijfplaats in België hebben gevestigd, moeten indienen bij de gemeente van die hoofdverblijfplaats als zij wensen ingeschreven te worden op de kiezerslijst die opgesteld wordt voor de gemeenteraadsverkiezingen (Belgisch Staatsblad van 20 januari 2006, 3de editie);

- Koninklijk besluit van 13 januari 2006 tot bepaling van de wijze waarop de erkenning van de aanvraag die de niet-Belgische burgers buiten de Europese Unie ingediend hebben bij de gemeente van hun hoofdverblijfplaats om ingeschreven te worden op de kiezerslijst die opgesteld wordt voor de gemeenteraadsverkiezingen, ingeschreven wordt in de bevolkingsregisters (Belgisch Staatsblad van 20 januari 2006, 3de editie);

- Ministerieel besluit van 13 januari 2006 tot vaststelling van de modellen van de beslissing waarbij het college van burgemeester en schepenen de aanvraag ofwel erkent, ofwel verwerpt, die de niet-Belgische burgers buiten de Europese Unie, die in België gevestigd zijn, moeten indienen bij de gemeente van hun hoofdverblijfplaats als zij wensen ingeschreven te worden op de kiezerslijst die opgesteld wordt voor de gemeenteraadsverkiezingen, evenals het model van het attest van de verklaring waarin de niet-Belgische burger buiten de Europese Unie zich ertoe verbindt de Grondwet, de wetten van het Belgische volk en het Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de fundamentele Vrijheden na te leven (Belgisch Staatsblad van 20 januari 2006, 3de editie).

-I. De principes inzake de kiesbevoegdheidsvoorwaarden die vermeld worden door de voormelde wet, zijn de volgende :

1) Iedere vreemdeling die in België verblijft, geen burger is van een Lidstaat van de Europese Unie en die voor het overige voldoet aan de voorwaarden gesteld door artikel 1ter van de gemeentekieswet, waaraan het stemrecht van de niet-Europese vreemdelingen onderworpen is, heeft in België het stemrecht bij de gemeenteraadsverkiezingen.

2) De bepalingen van de wet laten de bepalingen van elke Lidstaat betreffende het stemrecht van zijn onderdanen die buiten zijn grondgebied verblijven of van onderdanen van derde landen die in deze Staat verblijven, onverlet: dit betekent dat de niet- EU-vreemdelingen die op ons grondgebied gevestigd zijn, toegelaten moeten worden om deel te nemen aan de gemeenteraadsverkiezingen in de Belgische gemeente van hun verblijfplaats indien zij blijk hebben gegeven van de wil daartoe overeenkomstig de wet, ook al zouden zij, krachtens de wetgeving van hun Staat van herkomst, over de mogelijkheid beschikken om bij de gemeenteraadsverkiezingen te stemmen voor kandidaten die voorgedragen worden in een gemeente van die Staat.

3) Om ingeschreven te worden op de kiezerslijst die opgesteld wordt voor de gewone vernieuwing van de gemeenteraden, moet de vreemdeling die in België verblijft en die geen onderdaan is van een Lidstaat van de Europese Unie blijk hebben gegeven van de wil daartoe (artikel 1ter, eerste lid, 1°, van de gemeentekieswet, ingevoegd bij de wet van 19 maart 2004).

Daar er stemplicht is in België¹, zal de verplichting ook opgelegd worden aan de vreemdelingen die in België verblijven en die geen onderdanen zijn van een Lidstaat van de Europese Unie, voor zover hun aanvraag tot inschrijving op kiezerslijst zal erkend zijn.

De wilsuiting waarvan hierboven sprake, kan op elk moment uitgedrukt worden, behalve tijdens de periode die verloopt tussen de dag van de opstelling van die lijst (1 augustus van het jaar waarin de gewone vernieuwing van de gemeenteraden plaatsvindt) en de dag van de verkiezing waarvoor die lijst opgesteld wordt. Vanaf de dag na de verkiezing kan de vreemdeling die in België verblijft en die geen onderdaan is van een Lidstaat van

¹ Zie de artikelen 207 tot 210 van het Kieswetboek betreffende de sancties op de stemplicht.

de Europese Unie opnieuw zijn inschrijving als kiezer vragen door zich tot de gemeente van zijn verblijfplaats te wenden.

Op dezelfde manier kan elke niet- EU- vreemdeling die als kiezer erkend is, op elk moment behalve tijdens de in het vorige lid bedoelde periode, schriftelijk bij de gemeente waar hij zijn hoofdverblijfplaats gevestigd heeft, verklaren dat hij afziet van die hoedanigheid (artikel 1bis, § 2, elfde lid, van de gemeentekieswet, toepasselijk krachtens artikel 1ter, tweede lid).

De erkenning als kiezer blijft geldig zolang de vreemdeling die in België verblijft en die geen onderdaan is van een Lidstaat van de Europese Unie blijft voldoen aan de kiesbevoegdheidsvoorwaarden en niet afgezien heeft van zijn hoedanigheid van kiezer, ongeacht de gemeente van zijn verblijfplaats in België. Met andere woorden, als de erkenning eenmaal toegekend is, moet die niet opnieuw aangevraagd worden bij elke verkiezing die volgt op de verkiezing waarbij de niet-Europese burger voor de eerste keer een stem uitgebracht zal hebben voor kandidaten die voorgedragen worden in de gemeente waar hij verblijft (artikel 1bis, § 2, twaalfde lid, van de gemeentekieswet, toepasselijk krachtens artikel 1ter, tweede lid).

Als de niet- EU- vreemdeling daarentegen, nadat hij erkend is als kiezer, schriftelijk bij de gemeente van zijn verblijfplaats verklaart dat hij van die hoedanigheid afziet, kan hij pas vanaf de dag na de dag van de verkiezing die onmiddellijk volgt op de verkiezing die georganiseerd is nadat hij zijn erkenning in die hoedanigheid verkregen heeft, een nieuwe aanvraag tot erkenning als kiezer indienen.

4) De gemeente van verblijfplaats deelt de niet-EU-vreemdeling zijn beslissing betreffende zijn verzoek om inschrijving als kiezer mee. In geval van afwijzing van het verzoek om inschrijving op de kiezerslijst, beschikt de betrokkene over dezelfde beroepsprocedures als die waarin voorzien wordt door de Belgische wetgeving voor de nationale kiezers.

Onderrichtingen in verband met de procedure van inschrijving door de gemeenten.

A. Indiening van de aanvraag.

Elke vreemdeling die in België verblijft en geen onderdaan is van een Lidstaat van de Europese Unie kan een aanvraag tot inschrijving op de kiezerslijst indienen bij de gemeente van zijn verblijfplaats door middel van het formulier waarvan het model als bijlage bij het voormelde koninklijk besluit van 13 januari 2006 opgenomen is. Dit formulier moet gratis ter beschikking gesteld worden door de gemeente.

Hij kan zich persoonlijk komen aanmelden bij het gemeentebestuur van zijn verblijfsgemeente om er het aanvraagformulier in te vullen, ofwel zijn formulier indienen via brief.

Er wordt ontvangst gemeld van de aanvraag aan de betrokkene door middel van het ontvangstbewijs dat onderaan het aanvraagformulier staat. Het ontvangstbewijs wordt voorafgaandelijk naar behoren gedagtekend en ondertekend door de beambte van het gemeentebestuur en afgestempeld met het zegel van de gemeente.

Als de aanvraag ingediend wordt via brief, zal het gemeentebestuur hem zo vlug mogelijk een ontvangstbewijs toesturen, zodra het vastgesteld heeft dat het aanvraagformulier naar behoren ingevuld en gedagtekend was.

B. Kiesbevoegdheidsvoorwaarden².

De vreemdeling die in België verblijft en geen onderdaan is van een Lidstaat van de Europese Unie moet aan volgende voorwaarden voldoen :

a) ingeschreven zijn in de bevolkingsregisters (bevolkingsregister of vreemdelingenregister) van de gemeente waarbij hij zijn aanvraag van inschrijving op de kiezerslijst ingediend heeft.

b) de volle leeftijd van achttien jaar bereikt hebben ten laatste op de dag van de eerste gemeenteraadsverkiezingen die georganiseerd worden na de indiening van zijn aanvraag.

c) in België niet het voorwerp geweest zijn van een veroordeling of een beslissing die, krachtens de artikelen 6 tot 9bis van het Algemeen Kieswetboek, voor hem zou leiden tot de definitieve uitsluiting van de kiesrechten, of tot de schorsing, op de dag van de verkiezing, van diezelfde rechten (die voorwaarde moet immers ten laatste op de dag van de verkiezingen vervuld zijn).

d) bij zijn aanvraag een verklaring afleggen waarin hij zich ertoe verbindt de Grondwet, de wetten van het Belgische volk en het Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden na te leven.

Een attest van deze verklaring, waarvan het model opgenomen is als bijlage 3 bij het voornoemde ministerieel besluit van 13 januari 2006, wordt aan de betrokkene overhandigd.

e) op het ogenblik van de indiening van de aanvraag vijf jaar ononderbroken hoofdverblijfplaats in België gedekt door een wettelijk verblijf kunnen laten gelden.

Voldoen aan deze voorwaarde de niet Europese vreemdelingen die op het ogenblik van de indiening van de aanvraag beschikken over :

- een gele kaart - identiteitskaart voor vreemdeling;
- een witte kaart - bewijs van inschrijving in het vreemdelingenregister (voor beperkte of onbeperkte duur).

Bovendien dienen de niet Europese vreemdelingen op het ogenblik van de indiening van de aanvraag reeds minstens vijf jaar ononderbroken in België te verblijven op basis van:

- een gele kaart - identiteitskaart voor vreemdeling;
- een witte kaart - bewijs van inschrijving in het vreemdelingenregister (voor beperkte of onbeperkte duur);
- een oranje kaart - bijlage 4 – attest van immatriculatie model A;

² Nationaliteit : in geval van dubbele nationaliteit waaronder de Belgische nationaliteit, zal de betrokkene beschouwd worden als Belg en daarom ambtshalve opgenomen worden op de kiezerslijst, voor zover hij uiteraard voldoet aan de andere kiesbevoegdheidsvoorwaarden.

- een bijlage 35 - bijzonder verblijfsdocument afgeleverd in het kader van een verzoek tot herziening tegen een beslissing die de verwijdering uit het Rijk meebrengt.

Zij dienen verbleven te hebben op basis van één van deze documenten, dan wel op basis van verschillende van deze documenten (zie voorbeelden hieronder).

Wat de erkende vluchtelingen betreft, dient de periode tussen de indiening van de asielaanvraag (afgifte van de bijlage 25 of 26) en de positieve beslissing tot erkenning in rekening te worden gebracht voor de berekening van de periode van vijf jaar.

Voorbeelden :

- witte kaart-beperkte duur sinds minstens 5 jaar;
- witte kaart-beperkte duur gedurende 3 jaar + witte kaart-onbeperkte duur sinds minstens 2 jaar;
- witte kaart-(on)beperkte duur gedurende 4 jaar + gele kaart sinds minstens 1 jaar;
- oranje kaart en/of bijlage 35 gedurende 2 jaar + witte kaart-(on)beperkte duur en/of gele kaart sinds minstens 3 jaar;
- asielaanvraag (bijlage 25, bijlage 26, eventueel bijlage 25 bis of bijlage 26 bis, attest van immatriculatie) gedurende 1 jaar + sinds minstens 4 jaar erkend als vluchteling (witte kaart-onbeperkte duur).

Opmerking : een vreemdeling kan zijn aanvraag indienen tot 31 juli 2006.

Indien een vreemdeling bij de indiening van zijn aanvraag (bv. op 24 maart 2006) nog niet aan de voorwaarde van vijf jaar ononderbroken hoofdverblijfplaats voldoet, maar er wel kan aan voldoen voor 31 juli 2006 of ten laatste op deze datum, moet zijn aanvraag niet verworpen worden. De beslissing van het college van burgemeester en schepenen dient daarentegen te worden uitgesteld tot de dag waarop de vreemdeling aan de voorwaarde van vijf jaar ononderbroken hoofdverblijfplaats in België voldoet.

C. Controle van de niet-uitsluiting of de niet-schorsing van de kiesrechten.

Onder de toepassing van de artikelen 6 tot 9bis van het Algemeen Kieswetboek vallen de niet-EU-vreemdelingen die:

- a) ofwel veroordeeld zijn tot een criminele straf (Kieswetboek, artikel 6);
- b) ofwel zich in een toestand van kiesonbekwaamheid bevinden op grond van een gerechtelijke onbekwaamverklaring, een statuut van verlengde minderjarigheid, een internering of een terbeschikkingstelling van de Regering met toepassing van de wet van 9 april 1930 tot bescherming van de maatschappij, vervangen bij artikel 1 van de wet van 1 juli 1964 en zulks tijdens de duur van de onbekwaamheid of de terbeschikkingstelling van de Regering (Kieswetboek, artikel 7, eerste lid, 1° en 3°);
- c) ofwel, voor zover de periode van schorsing van de kiesrechten die daaruit voortvloeit, niet afgelopen is op de dag van de verkiezing, veroordeeld werden tot een correctionele gevangenisstraf van meer dan vier maanden, met uitzondering van de veroordelingen die uitgesproken zijn op basis van de artikelen 419 en 420 van het Strafwetboek (dat wil zeggen doodslag of onvrijwillige slagen en verwondingen) (Kieswetboek, artikel 7, 2°, zoals gewijzigd bij de wet van 21 december 1994).

Bij de indiening van de aanvraag tot inschrijving, gaat de gemeenteoverheid, op basis van de informatie waarover zij beschikt en met name van het gemeentelijk strafregister, na of de aanvrager zich niet in één van de hierboven opgesomde gevallen bevindt. Als dat het geval is, vraagt de gemeente onverwijld aan het parket dat afhangt van de rechtbank die de veroordeling heeft uitgesproken of indien nodig aan de griffie van de rechtbank die één van de maatregelen bedoeld in b) hierboven heeft voorgeschreven, bevestiging dat de betrokkene definitief uitgesloten is van zijn kiesrechten, of geschorst is in die rechten. Als, in dat laatste geval, blijkt dat de periode van schorsing van de kiesrechten van de betrokkene nog steeds zal lopen op de datum van de gemeenteraadsverkiezingen die zullen volgen op de indiening van de aanvraag, moet het college van burgemeester en schepenen die aanvraag verwerpen. Indien op de datum waarop de kiezerslijst wordt opgemaakt, geen enkele bevestiging werd verkregen, wordt de aanvrager voorlopig ingeschreven op de kiezerslijst. Hij zal daar later van geschrapt worden, indien de gemeente er bevestiging van krijgt dat hij onder de toepassing van de artikelen 6 tot 9bis van het Kieswetboek valt.

Als blijkt dat de aanvrager onder een vervallenverklaring of een schorsing van zijn kiesrechten valt zoals hierboven beschreven, zal hij bovendien ingeschreven worden in het alfabetische bestand dat bedoeld wordt in artikel 7bis van het Kieswetboek.

De gemeente mag uiteraard geen bijzondere stappen zetten indien zij over geen informatie beschikt die tot de vervallenverklaring of de schorsing van de kiesrechten in hoofde van de aanvrager zou kunnen leiden.

D. Beslissing van het college van burgemeester en schepenen

Op basis van de inlichtingen die vermeld worden op het aanvraagformulier en de informatie die het gemeentebestuur in zijn bezit heeft of ingewonnen heeft, doet het college van burgemeester en schepenen uitspraak over de aanvraag tot inschrijving die ingediend is door de niet- EU vreemdeling:

- de erkenning wordt onverwijld aan de betrokkene betekend, per bij de post aangetekende brief, door middel van het model dat als bijlage 1 bij het voormelde ministerieel besluit van 13 januari 2006 gevoegd is. De beslissing tot erkenning wordt bovendien in de bevolkingsregisters aangebracht op de wijze die bepaald is bij het voormelde koninklijk besluit van 13 januari 2006.

Deze informatie kan bovendien worden vastgelegd in het Rijksregister van de natuurlijke personen krachtens artikel 3, derde lid, van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van dat register (via het informatietype 131).

Als de aanvraag erkend wordt door het college van burgemeester en schepenen vóór de datum van opstelling van de kiezerslijst (dus vóór 1 augustus van het jaar waarin de gewone vernieuwing van de gemeenteraden plaatsvindt) en als de aanvrager inmiddels zijn verblijfplaats naar een andere gemeente heeft overgebracht, zal de beslissing van erkenning bezorgd worden aan de gemeente van zijn nieuwe verblijfplaats waar hij ingeschreven zal zijn als kiezer.

- de weigering tot inschrijving wordt eveneens aan de betrokkene betekend, per bij de post aangetekende brief, door middel van het model dat als bijlage 2 bij het voormelde ministerieel besluit van 13 januari 2006 gevoegd is.

Een dergelijke weigering leidt uiteraard niet tot een vermelding in de bevolkingsregisters, maar, zoals reeds eerder aangegeven, tot een inschrijving in het alfabetische bestand dat bedoeld wordt in artikel 7 bis van het Kieswetboek, voor zover de weigering tot inschrijving op de kiezerslijst gerechtvaardigd is door een veroordeling of een beslissing die in België uitgesproken is en die voor de aanvrager, krachtens de artikelen 6 tot 9bis van het Kieswetboek, leidt tot de vervallenverklaring van zijn kiesrechten of tot de schorsing van diezelfde rechten.

De niet-EU- vreemdeling die een weigering tot inschrijving op de kiezerslijst krijgt, beschikt over :

- na de opstelling van de kiezerslijst, de beroepsprocedures waarin voorzien wordt in de artikelen 18 tot 39 van het Kieswetboek, ingeval hij zou vinden dat hij onterecht van die lijst weggelaten werd (die lijst wordt opgesteld op 1 augustus van het jaar waarin de gewone vernieuwing van de gemeenteraden plaatsvindt);

- een specifieke procedure inzake bezwaarschrift en beroep die hij onmiddellijk kan instellen, en die weergegeven wordt in noot 3 van het model als bijlage bij het voormelde koninklijk besluit van 13 januari 2006 en in noot 3 van het model als bijlage 2 bij het voormelde ministerieel besluit van 13 januari 2006.

Als de niet-EU vreemdeling na de opstelling van de kiezerslijst niet meer voldoet aan één van de kiesbevoegdheidsvoorwaarden, hetzij omdat hij geschrapt is uit de bevolkingsregisters³, hetzij omdat hij het voorwerp geweest is van een veroordeling of een beslissing die in België uitgesproken is, en die voor hem, krachtens de artikelen 6 tot 9bis van het Kieswetboek, leidt tot de definitieve uitsluiting of de schorsing van de kiesrechten, wordt hij geschrapt van de kiezerslijst en wordt de vermelding van de erkenning die aangebracht was in de bevolkingsregisters, doorgehaald.

Als het verlies van één van de kiesbevoegdheidsvoorwaarden optreedt voordat de kiezerslijst opgesteld is, wordt de beslissing tot erkenning ingetrokken, en deze behoorlijk gemotiveerde intrekking wordt aan de betrokkene betekend, per bij de post aangetekende brief, onverminderd zijn inschrijving in het alfabetische register dat bedoeld wordt in artikel 7bis van het Kieswetboek ingeval de intrekking van de erkenning voortvloeit uit een veroordeling of een beslissing die in België uitgesproken is, en die voor de betrokkene, krachtens de artikelen 6 tot 9bis van het Kieswetboek, leidt tot de definitieve uitsluiting of de schorsing van de kiesrechten.

In geval van ambtshalve schrapping van de bevolkingsregisters wegens niet-aangifte van verandering van verblijfplaats, kan de intrekking van de erkenning uiteraard niet

³ De niet-EU vreemdeling kan uit de bevolkingsregisters (bevolkingsregister of vreemdelingenregister) worden geschrapt hetzij omdat hij zijn verandering van verblijfplaats niet heeft aangegeven of doordat hij naar het buitenland is vertrokken, hetzij omdat hij niet meer gemachtigd is zich in België te vestigen of niet meer toegelaten of gemachtigd is in België te verblijven voor onbepaalde of beperkte duur.

betekend worden aan de betrokkene. In dat geval zal er eenvoudigweg overgegaan worden tot de schrapping in de bevolkingsregisters van de vermelding van de erkenning die daarin aangebracht was.

II. De principes die vermeld worden door de bovenbedoelde wet inzake de verkiesbaarheidsvoorwaarden, zijn de volgende :

De vreemdelingen die in België verblijven en die geen onderdanen zijn van een Lidstaat van de Europese Unie kunnen geen kandidaat zijn bij de gemeenteraadsverkiezingen in België.

Ik vraag nu reeds aan de gemeenten deze omzendbrief, door het aanbrengen van affiches of door welk ander middel ook bekend te maken en te verspreiden ter attentie van de niet-EU-vreemdelingen die op hun grondgebied verblijven. Zij die het wensen moeten zich op het gemeentesecretariaat van de gemeente een afschrift van deze omzendbrief kunnen doen overhandigen, die in detail de procedure uiteenzet die dient gevolgd te worden om erkend te worden als kiezer.

Als de gemeenten het wensen, kunnen zij eveneens een beroep doen op de lokale pers.

Aanvraag van informatie:

Elke bijkomende informatie over deze omzendbrief kan verkregen worden bij de Algemene Directie Instellingen en Bevolking van de FOD Binnenlandse Zaken (Tel : 02/518.22.12 (N) of 518.22.11 (F)).

Ik verzoek mevrouw en de heren Gouverneurs in een volgende uitgave van het Bestuursmemoriaal naar deze omzendbrief te verwijzen, en er de datum in te vermelden waarop deze omzendbrief in het Belgisch Staatsblad bekendgemaakt zal zijn.

Brussel,

De Minister,

P.DEWAEL.